

Vakavuus- mittari

Luokat
7-9

Toinen
aste

306

Kiusaaminen ilmiönä

Tehtävä:

Pohditaan erilaisten nettikiusaamistilanteiden haitallisuutta ja ratkaisuehdotuksia niihin.

Tila:

Valja tila, jossa mahtuu liikkumaan.

Tarvikkeet:

Tarvittava määrä tilannekuvauksia kopioituna ja leikattuna.

Aika:

20 minuuttia.

Ohjeet

Kerro osallistujille, että luokan vasemmassa päässä on paikka, jossa "tuntuu ihan kamalalle" ja oikeassa päässä paikka, jossa "ei tunnu millekään". Luokan keskellä on paikka, jossa "harmittaa hieman". Jaa jokaiselle oppilaalle lappu, jossa kuvataan erilaisia netissä tapahtuvia kurjia tilanteita. Tilanteita on yhteensä viisi eli useampi oppilas saa pohdittavaksi saman tilanteen. Tätä ei kuitenkaan tule kertoa oppilaille etukäteen. Pyydä oppilaita asettumaan siihen kohtaan luokassa, miltä heistä tuntuisi, jos lappuun kirjoitettu tilanne tapahtuisi heille.

Kun kaikki ovat löytäneet omaa tunnettaan vastaavan paikan, lähde purkamaan tilanteita yksi kerrallaan. Lue tilanne ääneen ja kaikki ne, joiden lapussa lukee sama, vilittaavat. Tämän jälkeen keskustellaan, mistä voisi johtua, että sama tilanne voi eri ihmisistä tuntua erilaiselta tai samanlaiselta. Oppilaille on hyvä muistuttaa, että ei ole olemassa oikeaa tai väärää tunnetilaa, vaan jokaisen tunnetila on erilainen. Tämän vuoksi on todella tärkeää huomioida mitä tekee netissä, koska se, mikä itsestä ei tunnu millekään, voi tuntua toisesta todella pahalle. Netissä ei näe toisen tunteita.

Tilanteet voi käsitellä oppilaiden kanssa myös rikoksen tunnusmerkkien täyttymisen näkökulmasta. Muistuta oppilaita siitä, että tilanteiden selvittelyssä lähtökohtana on, että ensimmäisenä asiaa selvitetään kiusaajan kanssa, ja aluksi mukaan kutsutaan esimerkiksi vanhemmat ja koulun henkilökunta. Vasta sen jälkeen pohditaan, viedäänkö asia poliisin käsiteltäväksi.

Avainsanat:

- Nettikiusaaminen
- Kiusaamisen määritelmä
- Tunteiden tunnistaminen
- Empatia

Vakavuusmittari

306

Taustaa

Nuorten mediamaailma haastaa empatiataidot

Netinkäyttäjät ovat usein sekä sisältöjen selaajia ja aktiivisia sisältöjen tuottajia. Nuoret julkaisevat netissä mm. kuvia, kommentteja, videoita. Julkisuuteen pääsy on helppoa, mutta omien ajatusten, henkilötietojen ja mediasisältöjen levittäminen tuo mukanaan paljon vastuuta. Vastuuseen liittyy kansallinen lainsäädäntö, joka velvoittaa netinkäyttäjät noudattamaan verkkoympäristöissä lakia. Pääsääntöisesti se, mikä on muutenkin laitonta, on laitonta myös netissä.

Nuoren voi olla vaikea ymmärtää vastuutaan julkaisijana, sillä netissä yksityisen ja julkisen rajat hämärtyvät helposti. Sosiaaliset mediat saattavat tuntua yksityisiltä palveluilta, joita seuraavat vain läheiset kaverit. Sosiaalisten medioiden yksityisasetukset ovat tärkeitä, mutta ne eivät välttämättä estä omien päivitysten ja kuvien leviämistä kavereiden kautta. Nettiviestinnän näennäinen kasvottomuus ja nimettömyys saattavat houkuttaa joitakin netinkäyttäjiä puhumaan pahaa, haukkumaan ja jopa uhkailemaan toisia netinkäyttäjiä. Kynnys osallistua kiusaamiseen on matala: kiusaamis- ja haukkumisryhmiin on helppo liittyä klikkaamalla nappia. Muualla tapahtuva kiusaaminen kytkeytyy usein koulun vertaissuhteisiin. Niinpä esimerkiksi netti on yksi merkittävä koulukiusaamisen ympäristö ja monella tapaa yhteydessä muuhun koulukiusaamiseen.

Nuorten mediamaailma muuttuu jatkuvasti. Harjoituksen purun aikana syntyvässä yhteisessä keskustelussa on tavoitteena paitsi vahvistaa oppilaiden ymmärrystä oman toimintansa merkityksestä myös saada ajankohtaista tietoa oppilaiden mediankäyttötavoista, kokemuksista ja asenteista.

Kerro osallistujille

- Nettikiusaaminen on tarkoituksellista ja toistuvaa harmin aiheuttamista toiselle netin, kännykän tai muiden elektronisten laitteiden avulla. Se on usein yhteydessä koulukiusaamiseen.
- Kynnys osallistua kiusaamiseen netissä on matala: kiusaamiseen on helppo mennä mukaan klikkaamalla nappia. Kun toisen pahaa mieltä ei heti näe, ei ole niin helppo tuntee myötätuntoa kiusattua kohtaan. Netissä tapahtuva kiusaaminen satuttaa ja on yhtä haitallista ja vakavaa kuin kasvokkain tapahtuva kiusaaminen.

Lähteet:

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2011. Viisaasti verkossa – tukioppilastoiminnan materiaali.
Mannerheimin Lasten suojeluliitto 2014. Mitä tuli tehtyä? Kunnioittavan kohtaamisen haasteet.

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

Vakavuusmittari Tilannekuvaukset

- **Tilanne 1:**
Luokkakaverini perusti nettiin avoimen ryhmän ja haukkuu siellä tiettyjä saman koulun oppilaita.
- **Tilanne 2:**
Kaverit tekivät luvatta minun nimelläni olevan deitti-ilmoituksen nettiin.
- **Tilanne 3:**
Exäni levittelee minusta valokuvaa, josta voi saada sellaisen käsityksen, että olen aivan humalassa.
- **Tilanne 4:**
Joku sai selville mun salasanan ja lähetti nimissäni sairaita viestejä luokkakavereilleni sosiaalisessa mediassa
- **Tilanne 5:**
Tutun tytön koulukuvasta on tehty kuvamuokkaus, jossa tytön päähän on liitetty pornotähden vartalo. Kuva kiertää nyt netissä.

Vakavuusmittari Tilannekuvaukset

Tilanteet ja niihin vastaukset

1. Luokkakaverini perusti nettiin avoimen ryhmän ja haukkuu siellä tiettyjä saman koulun oppilaita.

Kyseessä on kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen tai kiihottaminen kansanryhmää vastaan, mikäli toisesta ihmisestä esitetään tämän syntyperää, kulttuuria tai uskontoa pilkkaavaa tai muuten häntä loukkaavia mielipiteitä.

2. Kaverit tekivät luvatta minun nimelläni olevan deitt-ilmoituksen nettiin.

Kiusaamismielessä tehty treffi-ilmoitus on kunnianloukkaus. Jos ilmoituksessa julkaistaan lisäksi henkilökohtaista tietoa, kuten puhelinnumero tai postiosoite, deitti-ilmoituksen tekijä syyllistyy yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämiseen.

3. Exäni levittelee minusta valokuvaa, josta voi saada sellaisen käsityksen, että olen aivan humalassa.

Loukkaavassa mielessä tai väärässä asiayhteydessä esitetty kuva loukkaa kuvassa esiintyvän henkilön kunniaa.

4. Joku sai selville mun salasanan ja lähetti nimissäni sairaita viestejä luokkakavereilleni sosiaalisessa mediassa.

Toisen käyttäjätunnusten ja salasanan luvaton käyttö on tietomurto.

5. Tutun tytön koulukuvasta on tehty kuvamuokkaus, jossa tytön päähän on liitetty pornotähden vartalo. Kuva kiertää nyt netissä.

Loukkaavassa mielessä tai väärässä asiayhteydessä esitetty kuva loukkaa kuvassa esiintyvän henkilön kunniaa. Jos kuvamuokkaajalla ei ole lupaa käyttää muokkaamiaan valokuvia, hän rikkoo alkuperäisten valokuvien ottaneiden tekijänoikeuksia.

